

Joanna Łapińska

Związki miłosne ludzi i maszyn w wybranych filmach *science fiction*

Streszczenie

Rozprawa poddaje analizie przedstawienia związków miłosnych pomiędzy człowiekiem a maszyną w wybranych filmach *science fiction*, pochodzących z anglosaskiego i zachodnioeuropejskiego kręgu kulturowego, w kontekście przemian w postrzeganiu podmiotowości człowieka oraz podmiotu nie-ludzkiego.

W projekcie stawia się tezę, że w zmieniającym się stosunku człowieka do maszyny, widocznym w filmach *science fiction*, jako partnera w kontekście miłosnym, można dostrzec przemiany w postrzeganiu podmiotowości człowieka przez niego samego. Filmy omawiane w pracy ukazują przejście od paradygmatu podmiotowości człowieka rozumianej jako podmiotowość *stricte* ludzka, humanistyczna, esencjalistyczna, znajdująca się w opozycji wobec przedmiotu (nazywana często kartezjańską) – do paradygmatu podmiotowości posthumanistycznej, która przenosi punkt ciężkości z opozycji ludzkiego podmiotu wobec nie-ludzkiego przedmiotu na obopólne związki i relacje między podmiotami – ludzkimi i nie-ludzkimi.

Stosunek człowieka w kontekście miłosnym do istoty sztucznej (maszyny) w filmach *science fiction* realizuje dwa porządki: 1) „lustrzany” – czyli taki, w którym sztuczna istota jest przede wszystkim odbiciem człowieka, jego zwierciadłem, w którym ten się przygląda; oraz 2) „osobliwy” (od „osobliwość”, ang. *singularity*) – czyli taki, w którym sztuczna istota wytwarza sobie tylko właściwe cechy i staje się podmiotem z własną tożsamością.

Celem pracy jest zbadanie, jak zmieniały się przedstawienia związków miłosnych człowieka i maszyny w filmach *science fiction* i jakie przekazy kulturowe na temat podmiotowości współczesnego człowieka i innych podmiotów otaczającej go rzeczywistości wpisane są w historie miłosne opowiedziane w analizowanych filmach. W interpretacji autorki omawiane filmy stawiają pytania o to, czy maszyny obdarzone sztuczną inteligencją mogłyby wchodzić w miłosne interakcje z człowiekiem i co miałyby to oznaczać dla obu stron w kontekście ich podmiotowości.

Słowa kluczowe: filmy *science fiction*, posthumanizm, związki miłosne człowieka i maszyny, podmiotowość